

Önceki gün, 2016 yılının altıncı sayısının son hazırlıklarını yaparken, 24 Ocak Kararları'nın 37. yıl dönümü olduğunu anımsadık. Bu kararlar, Cahit Sıtkı Tarancı'nın bilinen şiirinde yer aldığı gibi, "Yaş otuzbeş! yolun yarısı eder", yolun yarısını da geçen bir süre önce ekonomik, siyasal ve toplumsal tarihimize girdi. Girmekle de kalmadı derin izler bıraktı. Öyle ki, söz konusu izleri silmek, günümüze kadar mümkün olmadı. Bu tarihin, bir dönemin sonu diğerinin de başlangıcı olduğunu daha sonra fark edebildik. O tarihten, 24 Ocak 1980'den yaklaşık sekiz, dokuz ay sonra da 12 Eylül Asker Darbesi'ni yaşadık. Özellikle bu darbenin sillesini yiyenler için, 1980 yılı uzun süre darbe, NATO ve Türk Silahlı Kuvvetleri ilişkisi ile gündeme geldi. Bir süre sonra, darbenin ulusal ve uluslararası neden (ler) i tartışılırken, dünya ekonomisinde yaşananlar, özü itibarıyla de 70'li yılların başında görünür olan ve emperyalist ülkelere köken alan kapitalizmin yapısal krizi ile bunun burjuvazi adına aşılabilmesi-düzenlenebilmesi için ortaya konan birçok program. Ve bu programların yaşama geçirilmesi için yürütülen legal, illegal birçok faaliyet görünür olmaya başladı. Fark edildi ki, burjuvazinin teknokrazi karargahı Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu organizasyonu ile 80'li yılların hemen öncesinde 'Washington Yapısal Uyum Programı' hazırlanmış. Bunalımın düzenlenebilmesi için, temelde bağımlı kapitalist ülkelere emperyalist ülkelere kaynak aktarılmasını hedefleyen bir ekonomik program. Programda hedeflenenlerin yaşama geçirilebilmesiyle; a) emek yoğun, enerji kullanım gereksinimi ve atıklarının zararsızlandırılmasının bedeli fazla olan, dolayısıyla maliyetli yüksek üretim alanlarının bağımlı kapitalist ülkelere kaydırılması, b) bu ülkelere ihracata dayalı ekonomik modellere geçişin "zorla"

(kredi koşulu, darbe vb.) da olsa sağlanarak aralarında yaratılan rekabetle, en uygun-ucuz fiyatla bu ürünlerin o ülkelere ithal edilmesinin sağlanması, bunların hayata geçirilebilmesi için de c) hem uygulamalara karşı gelişebilecek örgütlü toplumsal mücadelelerin önüne geçilebilmesi hem de emegücü maliyetinin azaltılması için sendikaların ve demokratik kitle örgütlerinin kapatılması ile üyeliklerin zorlaştırılması, d) işçi sınıfının zihnini bulandırmak için de 'herkesin aynı gemide olduğu' düşüncesinin 'bir doğru olarak' yaygın kabulünün sağlanmasının hedeflendiğini söyleyebiliriz.

Türkiye'de Ocak 1980'de hükümet programı olarak gündeme getirilen söz konusu düzenlemenin, işçi sınıfı dinamiğinin ve toplumsal muhalefetin yüksekliği nedeniyle, olağan koşullarda uygulamaya konmasının mümkün olmadığı kısa bir süre sonra patronlar tarafından açık olarak görüldü. Bunun üzerine, burjuvazi hedefine ulaşabilmek için, "zor kullanarak uygulamaya geçiş" karar verdi ve generallere, NATO komutasında darbe yaptırıldı.

Günümüzde de 2008 yılında, yine emperyalist ülkelere görünür olan ve halen önü alınamayan kapitalizmin yapısal bunalımı dünyanın hemen her yerinde belirleyiciliğini sürdürüyor. Bunun yanı sıra, ABD merkezli burjuvazi kendisi için de olsa yeni bir hamle yaptı ve yıllardır devam eden Demokrat Parti iktidarı yerine Cumhuriyetçi Parti'nin adayı, emlakçı işadami seçimleri kazandı ve Donald Trump ABD'nin yeni başkanı oldu. Hakkında belgelere dayalı olarak ve olmadan yürütülmekte olan birçok tartışmaya karşın, uluslararası sermayeyi doğrudan ilgilendiren açıklamalarının ardından, 20 Ocak 2017'de görevi devraldıktan sonra uygulamalarına da başladı. Öncelikle ABD dışında üretim yapan otomotiv sektörünü zor kullanarak da olsa ABD'ye döndürüyor. Bu alanı, artmakta olan işsizliğe karşı bir

istihdam fırsatı olarak düşünüyor. Bununla birlikte, kimin temsilcisi olduğunu da patronların vergi oranlarını azaltacağını açıklayarak; hemen ortaya koydu. Ancak, Trump önceki dönemlerden farklı olarak, ABD'nin alt yapısını baştan aşağı yenileyeceğini de açıkladı. Bu durumu kamusal harcamaların oldukça artacağı, iç piyasanın canlanacağı, 'yeni Keynesyen' dönem olarak tanımlayabiliriz. Bu uygulamalar ABD'nin dünya ekonomisindeki yerini de göz önüne aldığımızda, diğer ülkelerde borsa vb. farklı finansal alanlarda yatırımlardaki doları ABD'ye döndürmeye başlayacak ve kısa sürede de bu dönüş hızlanacak. Bu uygulama doğaç olarak, Türkiye gibi ülkelere başlangıçta devallüasyon olarak yansıyacak. Ancak, bununla sınırlı kalması olası görünmüyor. Çünkü ABD'nin ithalatı da azalacağından, 80'li yıllarda ihracata dayalı ekonomik model kapsamında yapılandırılan bizim gibi ülkelere, tüketim fazlası üretim krizleri yaşanmaya başladı. Dahası da gelecek. Özetle, ABD burjuvazisinin 'tek başına' kurtuluşu tercih etmiş olduğunu, bunun için de Trump'ı görevlendirdiğini söyleyebiliriz. Bununla birlikte, sözünü ettiğimiz ekonomik uygulamaların diğer emperyalist ülkelere esas olarak da bağımlı kapitalist ülkelere yansımaları olacak. Örneğin Türkiye için, seksenli yıllarda yaşananları gözden geçirerek, emekçilerden, yoksullardan yana ne(ler) yapabileceğimizi gözden geçirmemiz gereken bir dönemde olduğumuzu söyleyebiliriz. G. Santanaya'nın dediğini anımsamamızda yarar var; "Tarihten ders almayanlar tarihi yeniden yaşamaya mahkum olurlar".

24 yıl önce, yine aynı gün, 24 Ocak'ta gazeteci Uğur Mumcu faili bilinen/yakalanmayan bir suikasta kurban gitti. Gazeteciler o tarihlerde öldürülüyordu. Günümüzde tutuklanıyor. Uzun gözaltı ve tutukluluk süreleri yaşatılıyor. Çünkü, 15 Temmuz 2016 tarihindeki asker

kalkışması' gerekçe gösterilerek 20 Temmuz'da üç ay süreyle ilan edilen olağanüstü hal, altı aylık uygulamanın devamında yeniden uzatıldı. Dokuz ayın sonunda daha da uzatılacak gibi görünüyor. Bakanlar Kurulu kararı ile 18 adet kanun hükmünde kararname (KHK) çıkartıldı, 667 sayılıdan başladılar, 685'e ulaştırdılar. Şimdilik, 2761'i hekim olmak üzere, 94 867 kamu çalışanı görevlerinden atıldı, kamu yasaklı haline getirildi. Otuzbin'den fazla kamu çalışanı açığa alındı. Milletvekili dokunulmazlıkları kaldırıldı, ikisi parti eş başkanı olmak üzere 10'dan fazla milletvekili, kesinleşmiş herhangi bir hüküm bulunmamasına karşın, aylardır tutuklu. Ondört yılı aşan bir süredir tek başına hükümet olmasına karşın, Kürt illerinde neredeyse hiçbir belediye başkanlığı kazanamayan AKP Hükümeti bu illerdeki il ve ilçe belediyelerine kayyumlar atıyor, başkanlarını da tutuklamaya devam ediyor. Kayyumlu belediye sayısı 81'e, tutuklu belediye başkanını sayısı 67'ye ulaştı. Korkutulmuş, sindirilmiş bir toplum arzusu uygulamaya konulmaya çalışılırken, 2014 yılındaki Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ardından '... başkanlık fiili olarak başladı, sıra bu durumu hukuksal olarak da düzenlemekte...' açıklamalarından kısa bir süre sonra, 'Türkiye'de yaşanmakta olan krizi çözecek' iddiası ile AKP ve MHP tarafından hazırlanan anayasa değişikliği paketi ile 'partili Cumhurbaşkanlığı' önerisi TBMM'ye sunuldu. Mecliste, 20 Ocak 2017 tarihinde, 339 oyla kabul edilen paketin, uygulamaya girebilmesi için referandumla götürülmesi gerekiyor. Bu paket ile başbakanlık kaldırılıyor, Cumhurbaşkanı'na TBMM'yi gerekçesiz, fes etme yetkisi getiriliyor. Özetle, "Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir" yerine, "Egemenlik Cumhurbaşkanlığı'nındır" haline dönüştürülüp, TBMM'nin fiilen ortadan kaldırılması, millet adına yürüttüğü faaliyetlerinde işlevsizleşmesi sağlanıyor. Cumhurbaşkanı'nın yetkileri bununla da sınırlı değil; tek başına, bakanları ve yardımcılarını atayacak, KHK çıkartabilecek

ve OHAL yetkilerini kullanabilecek. Milletvekilleri gensoru veremeyecek, sözlü soru sormayacaklar. Böylece, Cumhurbaşkanı'nın başkanlığında kurulacak yürütmenin denetlenmesi zayıflatılacak. Paket bu kadarla da yetinmiyor. Türkiye'de demokrasi anayasal olarak da rafa kaldırılmak isteniyor. Referandumda 'evet' çıkarsa, yargı fiilen Cumhurbaşkanı'na bağlanacak. Yargı bağımsızlığı yapısal/hukuksal olarak da ortadan kalkacak. Cumhurbaşkanı'nın eylem ve işlemlerinin neredeyse tamamı keyfiyet ile olacak, yaptırımsız kalacak. Cumhurbaşkanı hem görevi ile hem de diğer konularda işleyebileceği suçlar için ömür boyu yargı dışında kalabilecek. Cumhurbaşkanı'nın görev süresi 14 yıla kadar uzatılabilecek. Özetle, referandumda 'evet' çıkarsa Türkiye'de rejim-yönetim biçimi değişecek. Çok partili, güçler (yasama, yürütme ve yargı) ayrılığına dayalı parlamenter sistem yerine, tüm güçlerin tek elde toplandığı 'partili Cumhurbaşkanlığı' sistemi kurulacak. Referandumda 'evet' çıkarsa Türkiye'de sistem-yaşam biçimi de değişecek. Seküler-çağdaş yaşamın hemen bütün kurumları işlevsizleşecek, yerine 'yenileri' kurulacak. Sıralanan bu başlıkları daha da artırmak mümkün. Yani, referandumdan evet çıkarsa kaybedeceklerimiz oldukça fazla. Aydınlik günlere kapı aralayabilmek için hayır oyu kullanmamız, devamında da çıkan HAYIRımıza sahip çıkmanız gerekiyor. Hiçbirimiz, 8 Haziran 2015 tarihinde yaptığımız hatayı yapmamalıyız.

2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu, 24 Aralık 2106 tarihinde, 6767 sayılı Yasa olarak uygulamaya girdi. Buna göre, 2017 yılı merkezi yönetim bütçesi 645.1 milyar TL olarak belirlendi. Sağlık Bakanlığı (SB)'nin 2017 yılı merkezi yönetim bütçesindeki payı, yalnızca binde dokuzla sınırlıyken, Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları (SBBK)'nin bütçelerinin toplam payı da yüzde beşte kaldı. SB özelinde 5.8 milyar, bağlı kuruluşları ile birlikte 32.3 milyar TL olan toplam sağlık hizmeti bütçesinin %53'ü

(17.1 milyar TL'si) personel giderleri için, %18'i (5.9 milyar TL'si) yatırım, geri kalanı (%29'u) da mal ve hizmet alım giderleri için ayrılmıştır. SBBK'nin 2017 yılı toplam merkezi yönetim bütçesinden kişi başına düşen pay 399.5 TL'dir. Aynı biçimde kişi başına koruyucu sağlık hizmetleri için harcanacak paranın da 127.9 TL ile sınırlı olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, SBBK bütçelerinin ancak 15.2 milyar TL'sini doğrudan hizmet (personel giderleri dışında) için kullanabilecektir. Bu hesaplama göre, kişi başına düşen pay (kişi başına sağlık harcaması) 187.8 TL ile sınırlıdır. Benzer içerikle kişiye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri için, kişi başına düşen de yalnızca 97.5 TL'dir. Şehir hastaneleriyle ilgili ihaleleri, 2009 yılında, kur farkı garantisiyle, ABD Dolarını 1.5 TL kabul ederek yapan SB, 2009 yılında 1000\$ kira için 1 500 TL ödeyecekken, günümüzde %59.3'lük devalüasyonla, 3 890 TL ödemek zorundadır. Bir başka ifadeyle, 2017 yılı, kişi başına koruyucu hizmet harcaması, o dönem fiyatlarıyla 65\$'ken, bugün 25\$'a gerilemiştir. Bu durum bebeklerimiz ve çocuklarımız için alınması gereken aşından başlayarak sağlık hizmetleri sunumuna olumsuzluk olarak yansiyacak, anneler, bir defa daha aile hekimliklerine aşılattıkları bebeklerini aşılattıktan geri dönmek zorunda kalacaklardır. Önerimiz var olan durum görülerek, bebek ve çocuklarımız mağdur edilmeden gerekli önlemlerin alınmasıdır.

Bu sayımızda, Eylül 2016'da Danışma Kurulu üyelerimizin katılımıyla gerçekleştirdiğimiz yuvarlak masa toplantımızın yanı sıra, TTB ile ilgili belge ve yazılarla, evde sağlık hizmetleri konusundaki makaleleri ve 2016 yılı dizinini sizlere sunuyoruz. Son olarak, bir daha paylaşmak istiyoruz, hepimiz sandığa gidelim, tanıdıklarımızın, tanımadıklarımızın da gitmesini sağlayalım. Gerekçemizin hayırını kullanalım, HAYIRI çoğaltalım. Sevgi ve dostlukla...